

FYLKESRÅDSSAK

Saksnummer	Utvalg/komite	Møtedato
128/13	Fylkesrådet	18.06.2013

Høring - søknad om bygging av Mørkbekken kraftverk - Hemnes kommune

Sammendrag

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har sendt på høring søknad fra 5 ulike søkere om tillatelse til å bygge 10 småkraftverk i Hemnes kommune. Søknadene skal behandles etter reglene i kapittel 3 i vannressursloven, og gjelder tillatelse etter vannressursloven § 8. Høringsfrist var satt til 3. juni, men det er avklart med NVE at Nordland fylkeskommune avgir sin høringsuttalelse etter politisk behandling i fylkesrådsmøtet 18. juni.

Med hjemmel i lov om vassdrag og grunnvann (vannressursloven) § 24 tredje ledd, jfr reglene om innsigelse i plan og bygningsloven §§ 5-4 og 5-6, fremmer fylkesrådet innsigelse til planene for Mørkbekken kraftverk. Hovedbegrunnelsen for innsigelsen er de negative konsekvensene for et landskap med landskapselement av stor regional betydning i snauffjellet. Her vil inngrep gi varige og irreversible skader på terrenget og landskapet. I tillegg vil tiltaket føre til bortfall av villmarkspregede INON områder og få negative konsekvenser for et svært viktig friluftsområde. Tiltaket vil også kunne skade viktig naturmangfold, og vil få negative konsekvenser for viktige reindriftsområder. Tiltaket vurderes å ha liten samfunnsnytte. Etter fylkesrådets vurdering vil en utbygging totalt sett gi vesentlig større negative enn positive konsekvenser.

Innsigelsen kan vurderes trukket dersom tiltaket bygges med vannvei i tunnel, Mørkbekktjønnen ikke reguleres og inngrepene i natur og landskap reduseres betydelig i forhold til eksisterende planer.

Figur 1 Oversiktskart med planlagt tiltaksområde inntegnet som rød sirkel.

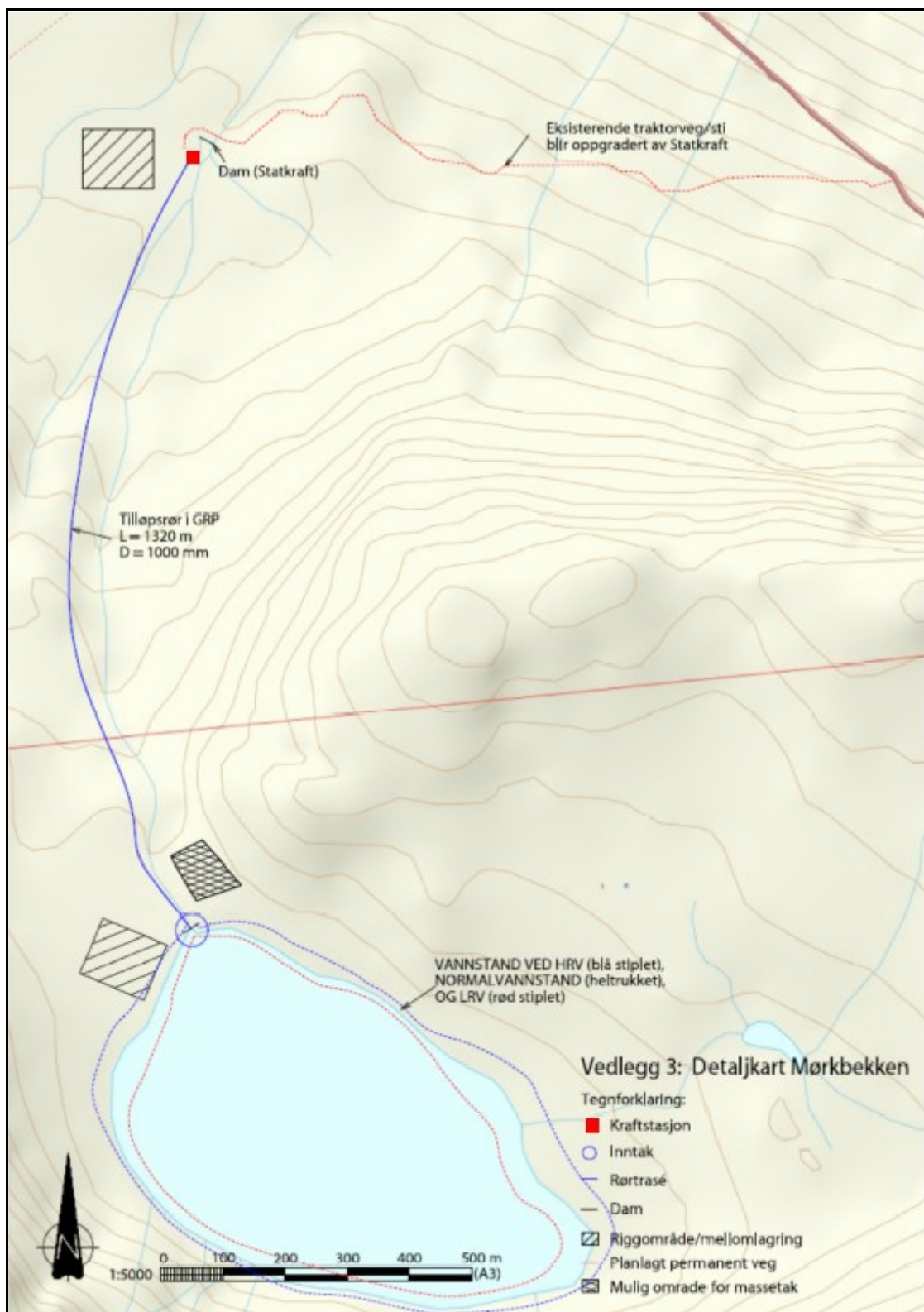
Bakgrunn

Mørkbekken ligger øverst i Leirskardalen, like ved Okstindbreen og Okstindan med blant annet Oksskolten som strekker seg 1916 m over havet. Tiltaksområdet ligger ca. 14 km sørøst for Korgen, jf figur 1. Konesjonssøker, Norsk Grønnkraft AS, ønsker blant annet å regulere Mørkbekktjønnna, 1 meter opp og 2 meter ned. Flere detaljer om tiltaket følger i tabell 1.

Tabell 1 Hoveddata for Mørkbekken kraftverk (tall hentet fra konsesjonssøknad).

Produksjon:		
Installert effekt	(MW)	3,1
Årlig produksjon	(GWh)	9,2
Vinterproduksjon	(GWh)	1,5
Sommerproduksjon	(GWh)	7,7
Økonomi:		
Kostnad	(MNOK)	34,6
Utbyggingspris	(Kr/kWh)	3,76
Vanndata:		
Middelvannføring	(l/s)	1040
Alminnelig lavvannføring	(l/s)	32
5-persentil sommer	(l/s)	71
5-persentil vinter	(l/s)	25
Planlagt minstevannføring – sommer	(l/s)	65
Planlagt minstevannføring – vinter	(l/s)	25
Kraftverk:		
Inntak	(moh.)	846
Avløp	(moh.)	689
Berørt elvestrekning	(m)	1330
Inntaksdam høyde	(m)	Ikke angitt*
Inntaksdam lengde	(m)	ca 40
Rørgate	(m)	1320
Ny vei	(m)	0
Kraftstasjon	(m ²)	ca 80
Nettilknytning (jordkabel)	(m)	3100

*Basert på opplysninger i søknaden antas det at inntaksdammens høyde blir ca. 4,5 m.

Figur 2 Detalj kart over Mørkbekken vannkraftverk. Som vist, vil Mørkbekktjønnna ved utbygging få en erosjonssone mellom blå og rød stiplet linje.

Problemstilling

Positive samfunnsvirkninger av tiltaket

Tiltaket vil bidra årlig med 9,2 GWh ny fornybar energi. Dette tilsvarer forbruket til ca. 460 husstander. Ca. 16 % av produksjonen vil komme i vinterhalvåret. Tiltaket vil gi skatteinntekter til offentlige myndigheter. Utbygger påpeker at tiltaket vil gi muligheter for lokal sysselsetting i anleggsfasen, og i mindre grad i driftsfasen. Søknaden tallfester ikke dette noe nærmere.

Naturmangfold

I følge konsesjonssøknadens miljørapport, ved Ecofact AS, er:

*to rødlistede arter påvist på grensen til det som er avgrenset som influensområdet. Dette er reinstarr (nær truet), og jøkelstarr (nær truet). Disse artene kan også like gjerne finnes innenfor influensområdet (nærområdet som planlagt tiltak forventes å påvirke red. anm.) da de er vanskelige å oppdage. Det er flere rødlistede karplanter påvist nær området til utbyggingen som indikerer potensiale for flere forekomster. Spesielt må nevnes at området nord for Okstindan er et av noen få kjerneområder for nordlig tinderublom. Denne arten er klassifisert som sterkt truet, men lite sannsynlig i influensområdet da den gjerne vokser enda høyere til fjells. Ellers er også arter som grannsildre (nær truet), snøgras (sårbar) påvist i disse fjellene. Disse kan godt dukke opp i influensområdet. Felles for alle disse høyfjellsartene er at de først og fremst er truet av klimaendringer, og ikke i så stor grad av arealbeslag og andre fysiske inngrep. Kun tinderublom kan sies å være så sjelden at tap av enkeltforekomster som følge av inngrep er av betydning for arten i Norge. **Influensområdet vurderes ut fra dette å ha middels verdi for rødlistede arter. I nærliggende områder er imidlertid verdien høyere.***

I følge miljørapporten er det registrert en naturtypelokalitet med store forekomster av reinrose langs moreneryggen hvor rørtraseen vil gå. Naturtypelokaliteten er vurdert til å være *lokalt viktig*. Planlagt rørgatetrasé vil i stor grad påvirke denne, noe som gir middels til stor negativ konsekvens. Det er også registrert en viktig naturtypelokalitet *elveør* rundt Mørkbekktjønna. Dette er en truet vegetasjonstype i området. Naturtypen er vurdert som *lokalt viktig*.

Miljørapporten vurderer at samlet har området *middels verdi* for naturmangfold, og tiltaket vurderes å ha *middels til stor* negativ konsekvens for naturmangfoldet.

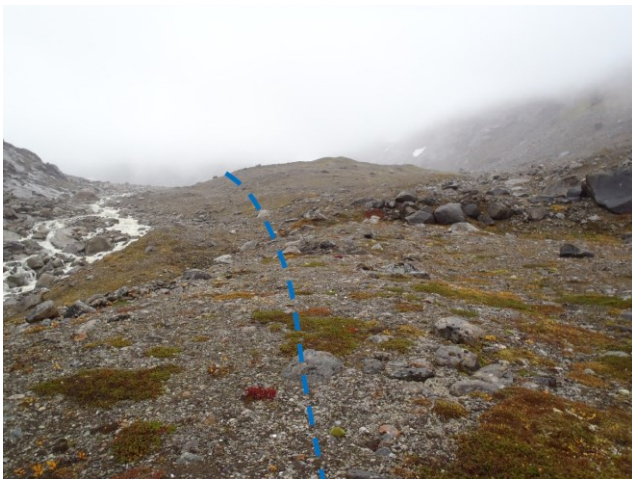
Fisk og fiske

I følge miljørapporten antas Mørkbekken å ha liten eller ingen verdi for fisk og ferskvannsorganismer.

Landskap

I følge konsesjonssøknaden er fjellområdet relativt åpent med lite vegetasjon, og med fjellformasjonene som dominerende landskapselement. Oksfjelltuva med 1522 meter ligger rett sør for nedslagsfeltet til kraftverket, og lenger øst i Okstindan ligger flere topper over 1800 m. I deler av området, spesielt like rundt Mørkbekktjønna, ses nakne bergflater. Ellers er fjellet dekket av ulike morene og breelvavsetninger med blant annet en tykk morenerygg fra Mørkbekktjønna ned mot planlagt kraftstasjon.

Vannveien planlegges som nedgravde rør, og rørtraseen skal benyttes som tilkomstvei ved legging av rør, men denne planlegges revegetert etter bygging. Bredden på traseen blir i følge søknaden 25-30 meter i anleggsfasen, inkludert rørgroft.

Figur 3: Bilde som viser morenerygger ned langs rørtraseen, med planlagt trase markert – til venstre øvre del av trasé og til høyre nedre del av rørtrasé.

Mørkbekktjønna planlegges regulert 1 m opp og 2 m ned i forhold til naturlig vannstand. Reguleringen vil føre til at 120 dekar (120.000 m²) med areal vil bli erosjonssone langs Mørkbekktjønna, jf. figur 2 og 4.

Figur 4: Mørkbekktjønna. Inntak og dam planlegges ved utløpet fra vannet (nede til venstre i bildet).

Inngrepsfrie naturområder i Norge (INON)

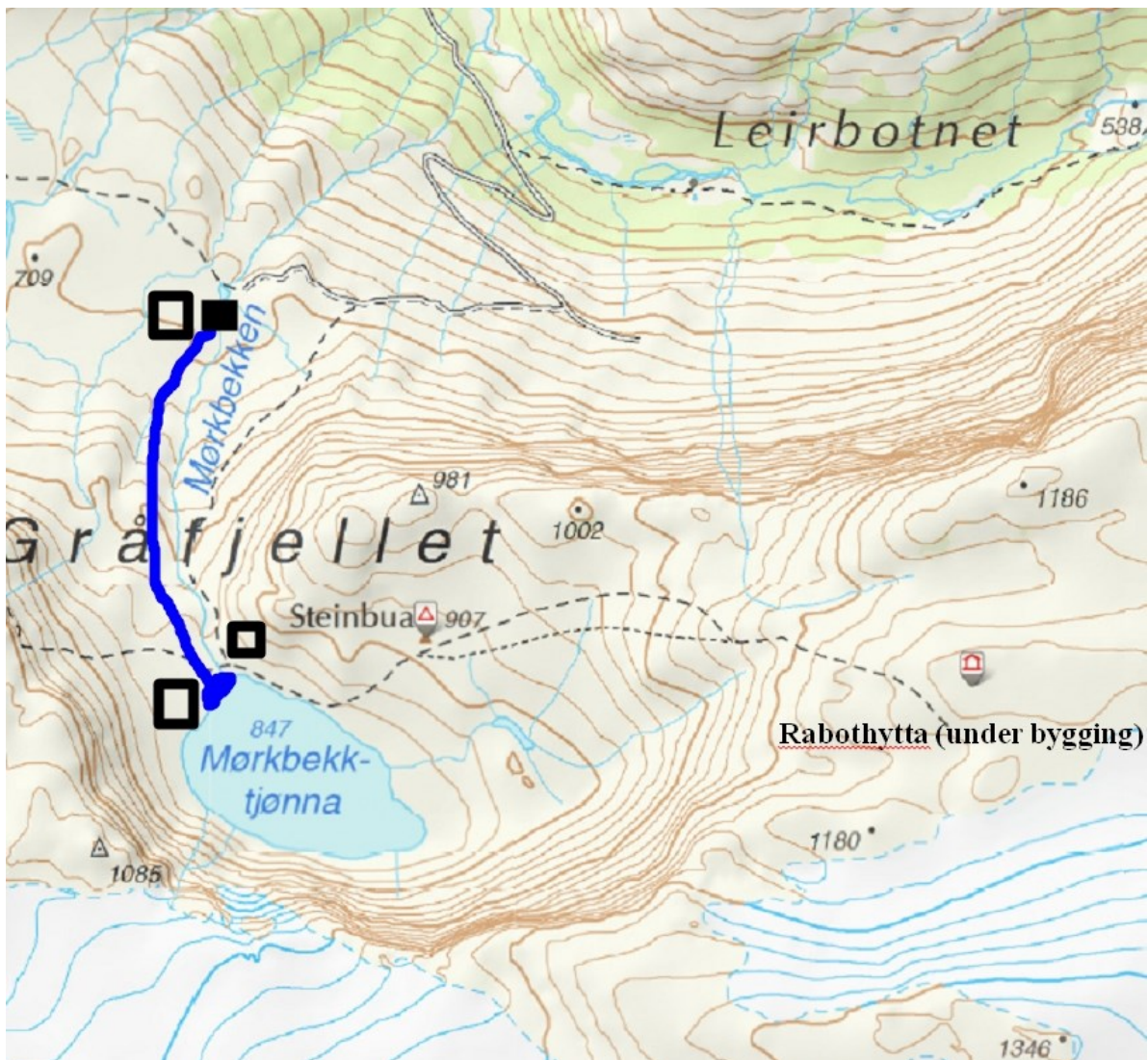
Tap av INON sone 2 (1-3 km fra tyngre teknisk inngrep):	2,4 km ²
Nedklassifisering av INON sone 1 (3-5 km fra tyngre teknisk inngrep):	5,1 km ²
Nedklassifisering av villmarkspregede naturområder (> 5 km fra tyngre teknisk inngrep):	0,5 km ²
Samlet endring i INON:	8,0 km ²

I følge konsesjonssøknaden vil Statkraft ha bygd ferdig en overføring fra Mørkbekken til Kjennsvatnan, som fører til bortfall av INON, også INON som Mørkbekken kraftverk vil berøre. Reelt bortfall av INON pga. Mørkbekken kraftverk blir derfor i følge konsesjonssøker litt mindre, og at det trolig ikke blir bortfall av villmarkspregede områder.

Det ser ut til at konsesjonssøker har tatt utgangspunkt i arealet opp til inntaket for regne ut bortfall av INON arealer. Ved regulering av Mørkbekktjønnna med 3 meter, skal imidlertid hele vannet også regnes som større teknisk inngrep. Dermed blir reelt bortfall av INON mye høyere enn det som kommer frem i konsesjonssøknaden. Trolig blir bortfall av villmarkspregede områder over 2 km². Bortfallet av INON i sone 1 og 2 vil også bli langt høyere enn det som kommer frem i konsesjonssøknaden. Tiltaket vil i så fall ha stor negativ konsekvens for inngrepsfrie områder.

Friluftsliv

I følge konsesjonssøknaden er området rundt Mørkbekken brukt til turgåing, med merkede stier langs både elven og Mørkbekktjønnna, jf. figur 5. Stien går nesten helt opp til brekanten, og der ved brekanten holder Hemnes Turistforening på med bygging av en ny hytte (Rabothytta). Det er ikke kjent hvor mange turgåere som benytter stiene, men området anses som viktig for friluftsliv i regional plan for småkraftverk.

Figur 5 Kart over merkede turløyper og turistforeningens hytter i området (Steinbua og Rabothytta). Omsøkt tiltak er tegnet inn i kartet – vannvei i blått, kraftstasjon i heldekkende svart og svarte ruter symboliserer riggområder og mulig massedeponi.

I fra Leirbotn går det traktorvei/grusvei opp til Statkrafts inntak ved Mørkbekken. Dette er samme sted som Mørkbekken kraftverk skal plasseres. På *Den norske turistforeningens* nettsider står det at herfra starter en av foreningens turløyper. Denne går opp langs Mørkbekken til Mørkbekktjønnå. Fra Mørkbekktjønnå går en løype vestover, og rundt Okstindmassivet.

En annen løype går østover og opp på breen på Okstindan. På vei opp passerer turisthyttene Steinbua og Rabothytta, jf. figur 5. Rabothytta er under bygging, og skal bli Hemnes Turistforening sin nye storstue med sengeplass til 30 personer. Hytta tegnes av de verdenskjente arkitektene Jarmund/Vignæs AS. Hytta er oppkalt etter den franske geologen og turisten Charles Rabot som kartla områder på Helgeland på slutten av 1800-tallet.

Reindrift

I følge konsesjonssøknaden er det reindrift i området rundt Mørkbekken. Hele området er brukt som sommerbeite for rein, og nedre del av influensområdet er også brukt som høst og vinterbeite. Det går en drivingslei/flyttlei som så vidt går inn på området hvor Statkrafts inntak ligger og kraftstasjonen vil bli plassert.

Kulturminner og kulturmiljø

I følge konsesjonssøknaden er tiltaket ikke i konflikt med kjente verneverdige kulturminner. Det er ikke registrert samiske kulturminner i området.

Kulturminnefaglig vurdering fra Nordland fylkeskommune:

Tiltaket er ikke i konflikt med kjente, automatisk fredete eller regionalt viktige kulturminner som fylkeskommunen er delegert forvaltningsansvar for.

Vannforskriften (*Forskrift om rammer for vannforvaltningen*)

Det planlagte kraftverket ligger i vannområdet Ranfjorden hvor det er vedtatt en forvaltningsplan (*Forvaltningsplan for vannregion Nordland 2010-2015 (FT-sak 118/09)*). Til denne planen er det et generelt miljømål om at alle vannforekomstene i vannområde Ranfjorden skal ha minimum god miljøtilstand innen 2015. Det planlagte kraftverket ligger ikke i en vannforekomst hvor det er registrert noen påvirkninger på vannkvaliteten, hverken kjemisk eller økologisk. Dersom det blir gitt konsesjon er det viktig at NVE gjør en vurdering opp mot § 12 i *Forskrift for rammer for vannforvaltningen* (vannforskriften). NVE skal også jf. § 14 i vannforskriften begrunne ny aktivitet eller nye inngrep som ikke følger av vedtatt plan. Dette skal gjengis i neste forvaltningsplan ved rullering.

Tiltakshavers forslag til avbøtende tiltak

- Minstevannføring tilsvarende 65 l/s sommer og 25 l/s vinter
- I størst mulig grad ta hensyn til naturtypelokaliteten på moreneryggen ved legging av rørgaten. Større omlegging av rørtraseen er ikke aktuelt, men det vil tilstrebes å gjøre lokale tilpasninger for å begrense konflikten med naturtypelokaliteten. I følge miljørapporten kan man forsøke å justere rørtraseen så nært elva som mulig for dermed å ikke berøre toppen av moreneryggen hvor de største verdiene finnes. Dette området bør en også unngå å krysse med maskiner. Trolig kan negativt omfang reduseres fra middels til stor negativ konsekvens til ned mot middels negativt eller enda lavere ved å ta en del hensyn akkurat på toppen av moreneryggen.
- Vekstlag fra grøfter mellomlagres og legges tilbake etter ferdigstillelse av grøftene.

Andre instansers uttalelse

Innstilling fra teknisk og miljøutvalg – Hemnes kommune

(...) Ut fra samfunnets behov for fornybar kraft, og ut fra en samlet vurdering og avveining av fordeler og ulemper med en utbygging av Mørkbekken kraftverk, tilrådes konsesjon innvilget - men uten regulering av Mørkbekktjønnna.

Det tilrås krav om minstevannføring tilsvarende alminnelig lavvannføring på 25 l/s om vinteren og 65 l/s i sommerhalvåret. Det forutsettes at utbyggingen kan gjennomføres uten ny permanent adkomstvei til Mørkbekktjønnna, og at det legges kabel langs veien for å føre kraften ut. (...)

Fylkesmannen i Nordland

(...) De nær truede artene reinstarr og jøkelstarr ble påvist inn mot det definerte influensområdet. Disse artene kan like gjerne finnes innenfor influensområdet, da disse er vanskelige å oppdage. Jøkelstarr er kjent fra flere forekomster rundt Okstindan, mens reinstarr opptrer mer sjeldent. Den sterkt truede arten nordlig tinderublom er påvist i høyereliggende områder av Gråfjellet. Jaktfalk (NT) er registrert hekkende i øvre deler av Leirskardalen, og bruker trolig influensområdet til matsøk.

(...) Fylkesmannen legger til grunn at naturtypen «Stor elveør», som karakteriseres av nakne silt-, sand- og grusforekomster i tilknytning til elveleier, vanligvis med spredte forekomster av pionersamfunn og vierkratt, ikke forekommer her. Vi er enig i Ecofacts konklusjon om at tiltaket vil ha liten til middels negativ konsekvens for rødlistede arter, mens for terrestrisk miljø generelt er konsekvensen mellom middels og stor negativ fordi det er et stort inngrep i en verdifull naturtypelokalitet.

Omsøkte kraftutbygging vil gi store negative virkninger på inngrepsfrie naturområder i indre deler av Hemnes. Nærmere bestemt er det her snakk om et bortfall av INON sone 2 og villmarkspregede områder på henholdsvis ca. 2,5 km² og 0,5 km², mens henholdsvis ca. 5,1 km² av INON sone 1 omklassifiseres til INON sone 2. Innvirkningen vil bli noe mindre som følge av realiseringen av overføringen av vann til Mørkbekken. Influensområdet ligger som et godt utgangspunkt for turer til både Oksfjelltindan og isbreen, og inngår i et viktig friluftsområde. Blant annet arrangerer turistforeningen turer fra Leirskardalen og til breen og fjelltopper i Okstindkomplekset.

Omsøkte utbygging vil virke negativt for opplevelsen av et utfartsområde som er av regional til nasjonal verdi. Det er pr. i dag et stort utbyggingspress i dreneringsområdet fra Okstindan. Etter Fylkesmannens vurdering bør det ut fra naturfaglige hensyn og av landskap- og friluftslivhensyn vises varsomhet med ytterligere utbygginger i dette området. Vi fraråder derfor innvilgning av konsesjon for Mørkbekken kraftverk.

Reindriftsforvaltningen

(...) Reindriftsforvaltningen vurderer tiltaket som en stor konsekvens for reindriften og fraråder at det blir gitt konsesjon på grunnlaget av samlet belastning. Reindriftsforvaltningen kan opplyse om at hvis reinbeitedistriktet må omlegge bruken av flyttlei må dette søkes om til Landbruks- og matdepartementet i henhold til Reindriftslovens § 22.

Forum for Natur og Friluftsliv i Nordland (FNF)

(...) For tema friluftsliv er konflikten stor. Området rundt Mørkbekken er brukt til turgåing, med merkede stier langs både elven og Mørkbekktjønnna. Området er lett tilgjengelig og på sommerstid er det vei helt til Statkrafts inntak for Mørkbekken. Hemnes Turistforening har ei steinbu rett oppom Mørkbekktjønnna, og Rabothytta noe lengre opp under oppføring. Dette er attraktive turområder som vil miste mye av kvalitetene dersom det omsøkte tiltaket realiseres. Hemnes Turistforening har lagt ned mye innsats for å sikre allmennheten tilgang på hyttene deres, og en viktig bidragsyter i folkehelsearbeidet. Det er følgelig ikke ønskelig at natur- og opplevelseskvalitetene i disse unike turområdene i Hemnes forringes.

FNF Nordland henstiller at det ikke gis konsesjon til Mørkbekken kraftverk.

Hemnes Turistforening

Området er et sjeldent eksempel på et vatn som preges sterkt av breaktivitet. Det ligger i nær tilknytning til Okstindbreen. Det er ikke mange tiår siden breen lå ned i tjønna, og området bærer tydelig preg av at det har vært under is for relativt kort tid siden.

Området er lett tilgjengelig for fjellvandrere. På sommerstid er det vei helt til Statkrafts inntak for Mørkbekken. Hemnes Turistforening har allerede Steinbua rett oppom Mørkbekktjønna, og Rabothytta noe lengre opp er under oppføring. Rabothytta forventes å bli et særs attraktivt turmål, og traséen opp fra veienden går langs Mørkbekken og forbi Mørkbekktjønna. Rabothytta er spesielt designet for å kunne ta imot hele skoleklasser med tanke på undervisning innen natur, klima og friluftsliv/idrett. Ei utbygging av Mørkbekken vil forringe så vel naturopplevelsen på vei til og fra Rabothytta som mulighetene for skoler å bruke området i læring og undervisning.

Hemnes Turistforening mener at inngrepene som vil følge av utbygging i tråd med konsesjonssøknaden vil forringe naturopplevelsen i området i betydelig grad. Det er også slik at området allerede er godt utnyttet til kraftproduksjon. Siden den omsøkte utbygginga vil skje inn i område med små menneskelige inngrep mener Hemnes Turistforening at den eksisterende utbygginga er et argument for ikke å bygge Mørkbekken videre ut.

Vurderinger

Med bakgrunn i *Regional plan om små vannkraftverk i Nordland*, anbefaler fylkesråden at det fremmes innsigelse til bygging av Mørkbekken kraftverk. Hovedbegrunnelsen for innsigelsen er de negative konsekvensene for et landskap med landskapselement av stor regional betydning i snauffjellet. Her vil inngrep gi varige og irreversible skader på terrenget og landskapet. I tillegg vil tiltaket føre til bortfall av villmarkspregede INON områder og få negative konsekvenser for et svært viktig friluftsområde. Tiltaket vil også kunne skade viktig naturmangfold, og vil få negative konsekvenser for viktige reindriftsområder. Tiltaket vurderes å ha liten samfunnsnytte. Etter fylkesrådets vurdering vil en utbygging totalt sett gi vesentlig større negative enn positive konsekvenser. Innsigelsen kan vurderes trukket dersom tiltaket bygges med vannvei i tunnel, Mørkbekktjønnen ikke reguleres og inngrepene i natur og landskap reduseres betydelig i forhold til eksisterende planer.

Fylkestinget har vedtatt *Regional plan om små vannkraftverk i Nordland*. Hovedmålsettingen for planen er: *Det er et regionalpolitisk mål å bygge ut ny vannkraft der hvor konsekvensene for andre arealbruksverdier er akseptable. Nordland skal arbeide for økt produksjon av vannkraft tilsvarende 1,3 TWh i ny årlig produksjon innen 2025 (overordnet strategi nr. 1).*

Fylkesråden ser at utbygging av Mørkbekken kraftverk vil bidra med ny fornybar energi tilsvarende 9,2 GWh, og at mesteparten av energien vil bli produsert i sommerhalvåret da det er minst behov for energi. Fylkesråden vurderer at tiltaket er lite positivt for samfunnet.

Fylkesråden vurderer samlet sett at tiltaket har stor negativ konsekvens for miljø og andre arealbruksverdier, jf tabell 2. Fylkesråden legger vekt på at tiltaket planlegges i et sårbart høyfjellsområde, og i *Regional plan om små vannkraftverk i Nordland* (s 40) heter det at sårbare høyfjellsområder har *stor verdi* i «skrinne høyfjellsområder hvor inngrep vanskelig kan skjules». Fylkesråden vurderer også at tiltaket planlegges i det som kan betegnes som *snauffjellet*. Den regionale planen slår fast at det ikke skal tillates utbygging i snauffjellet som kan gi varig og irreversible skader på terrenget og landskapet.

Fylkesråden vurderer at tiltaksområdet er del av et svært viktig friluftslivsområde. Selv om stien som går opp til turisthytta i området bare på deler av strekningen går langs Mørkbekken, vurderes opplevelsesverdien knyttet til vassdraget som en vesentlig del av opplevelsesverdien når man går fra Leirskardalen og opp mot turisthytta i et uberørt villmarksområde. Redusert vannføring i Mørkbekken, store og irreversible inngrep i et sårbart høyfjellsområde langs stien, samt regulering av Mørkbekktjønnen med 3 meter, vil etter fylkesrådets vurdering gi store negative konsekvenser for friluftslivet i området.

I forhold til *forskrift for rammer for vannforvaltningen* (vannforskriften) ser fylkesråden at det planlagte kraftverket ligger i vannområdet Ranfjorden hvor det er vedtatt en forvaltningsplan (*Forvaltningsplan for vannregion Nordland 2010-2015*). Kraftverket vil være et nytt inngrep i dette planområdet. Dersom NVE gir konsesjon til kraftverket skal de jf. § 14 i forskriften begrunne dette nye inngrepet. Begrunnelsen skal så gjengis i neste forvaltningsplan.

Tabell 2 Fylkesrådets vurdering av tiltakets konsekvenser for miljø og andre arealbruksverdier.

Tema	Verdi	Konflikt	Vurdering i henhold til småkraftplanens kapittel 2
Naturmangfold	Middels	Middels/ stor	B2. Man skal være svært restriktiv med å gi tillatelse til tiltak dersom det er fare for at rødlistede arter i kategorien nær truet (NT) blir skadelidende.
			B14. For øvrige aktuelle naturtyper som er sårbare for endret vannføring og er gitt liten verdi, skal en være restriktiv med å gi tillatelse til utbygging.
Fisk og fiske	Liten	Liten	Ingen aktuelle retningslinjer
Landskap	Stor	Stor	F1. For områder i snaufjellet skal man ikke tillate utbygging som kan gi varige og irreversible skader på terrenget og landskapet.
INON	Stor	Stor	C2. Utbygging av små vannkraftverk som medfører en betydelig reduksjon i villmarkspregede INON-områder skal ikke tillates.
			C3. Man skal være svært restriktiv med å gi tillatelse til tiltak som medfører en begrenset reduksjon i villmarkspregede INON-områder.
Friluftsliv	Stor	Stor	I1. I områder med stor verdi for friluftsliv, og hvor opplevelseskvaliteter knyttet til vassdraget/elva er en vesentlig del av verdien, skal man være svært restriktiv med å tillate utbygging.
Reindrift	Stor	Stor	E1. Det skal ikke tillates utbygginger som kan gi permanente hindringer for viktige flyttleier.
			E3. I områder for reindrift av stor verdi skal man være restriktive med å tillate utbygging av små vannkraftverk.
Kulturminner og kulturmiljø	Ingen	Ingen	Ingen aktuelle retningslinjer
Konklusjon	Stor	Stor	Mørkbekken kraftverk tilhører småkraftplanens prioriteringsnivå: Ikke prioriterte For dette prioriteringsnivået gjelder følgende: Utbyggingen planlegges i et område med viktige miljøverdier og det er betydelig risiko for at utbyggingen vil skape stor konflikt med disse verdiene. Avbøtende tiltak kan ikke fjerne eller redusere konflikten. Fore-var-prinsippet tilsier at utbygging ikke skal tillates. Mørkbekken kraftverk vurderes å ha liten samfunnsnytte, og avbøtende tiltak kan ikke fjerne eller redusere stor konflikt med viktige verdier.

Fylkesrådets vurdering av samlede effekter, jf. vedlegg

Fylkesråden har i eget vedlegg vurdert de samlede effektene ved utbygging av ti små vannkraftverk i Hemnes kommune. Mørkbekken kraftverk er særskilt nevnt som et av to kraftverk som, sammen med eksisterende og konsesjonsgitte kraftverk rundt Okstindan, gir stor samlet negativ konsekvens for friluftsliv. Fylkesråden vurderer at en realisering av Mørkbekken kraftverk vil gi store skader for friluftslivet i området i mange tiår fremover.

Tiltakenes konsekvenser for rødlistede rovdyr og rovfugl er lite omtalt i hver enkelt sak. Dette er arter som ofte er avhengige av store sammenhengende leveområder for å opprettholde en

bærekraftig bestand. Konsekvensene for ål er bare sporadisk omtalt i noen av enkeltsakene. Både tettheten og rekrutteringen av ål er sterkt redusert i Norge. Dette har medført at ål er klassifisert som kritisk truet. Fylkesråden mener derfor at det bør vurderes nærmere hvorvidt disse sårbare artene kan bli skadelidende ved utbygging av ti kraftverk.

Konsekvenser

Saken vil ikke medføre noen økonomiske, administrative eller personellmessige konsekvenser for Nordland fylkeskommune. Saken har heller ingen konsekvenser knyttet til gjennomgående fylkeskommunal politikk knyttet til likestilling, universell utforming og folkehelse. Sakens konsekvenser for miljø og samiske forhold er beskrevet tidligere i dette dokument.

Vedtakskompetanse

I henhold til delegasjonsreglementets kapittel 3.21, vedtatt i FT-sak 111/12, er fylkeskommunens myndighet til å avgi uttalelse til søknad om konsesjon og fremme innsigelse til vannkraftverk på inntil 10 MW delegert til fylkesrådet.

Fylkesrådets innstilling til vedtak

1. Fylkesrådet i Nordland fremmer innsigelse til planene for Mørkbekken kraftverk, med hjemmel i lov om vassdrag og grunnvann (vannressursloven) § 24 tredje ledd, jfr reglene om innsigelse i plan og bygningsloven §§ 5-4 og 5-6.
2. Fylkesrådet kan vurdere å trekke innsigelsen dersom tiltaket bygges med vannvei i tunnel, Mørkbekktjønna ikke reguleres og inngrepene i natur og landskap reduseres betydelig i forhold til eksisterende planer.
3. Dersom det likevel blir gitt tillatelse til omsøkt tiltak, ber fylkesrådet om at det påses at konsesjonsvilkårene er i tråd med forvaltningsprinsippene i Naturmangfoldsloven §§ 8-12, og med vannforskriftens § 12. NVE bes om at følgende tas inn i konsesjonsvilkårene eller vurderes ved detaljplanlegging:
  - a. Detaljplanleggingen må skje i nær dialog med reindriftsnæringen.
  - b. Det må slippes tilstrekkelig minstevannføring hele året.
  - c. Detaljplanleggingen må påse at rødlistearter ikke blir skadelidende av tiltaket.
  - d. Høy estetisk kvalitet og landskapsmessig tilpasning skal vektlegges i utformingen av kraftstasjon og tilhørende infrastruktur.
  - e. Tiltakshaver har aktsomhets- og meldeplikt dersom en under markinngrep skulle støte på fornminner, jf. kulturminnelovens §§ 3, 4 og 8 andre ledd. Dersom det under arbeidet skulle oppdages gamle gjenstander, ansamlinger av trekull eller unaturlige/uventede steinkonstruksjoner, må Kulturminner i Nordland varsles umiddelbart.
4. Fylkesrådet ber NVE om å følge opp § 14 i vannforskriften.
5. Fylkesrådet oppfordrer NVE til å utrede den samlede belastningen for rødlistede rovdyr, rovfugl og ål.

Bodø den 18.06 2013

Hild-Marit Olsen

fylkesråd for kultur, miljø og folkehelse
sign

18.06.2013 Fylkesrådet

FRÅD-128/13

Vedtak

Innstillingen vedtatt

Vedlegg

Fylkesrådets vurdering av samlede effekter ved utbygging av ti kraftverk i
Hemnes kommune

DokID

358415